

Slovenski Pravnik.

Leto XXVII.

V Ljubljani, 15. aprila 1911.

Štev. 4.

Utjecaj dobe i zdravlja po austrijskom građanskom zakoniku.

Napisao dr. Fran Volarić u Buzetu.

Uvažimo li, da je građanskim zakonima svrha, osigurati osobama uživanje njihovih privatnih prava, te da su prema tome ti zakoni utemeljeni na općim načelima pravde i oprijedjeljeni na osobitim odnošajima stanovnika, sasma je naravno, da i doba i zdravlje osobe moraju igrati važnu ulogu u ustanovama tih zakona.

Osobi istom rodjenoj manjka jamačno svaka djelatna sposobnost, koja se pomalo počima razvijati uporedo sa razvijanjem njezinih duševnih i tjelesnih sposobnosti, neophodno, nužnih da se može sama valjano skrbiti o svojim poslovima u društvenom saobraćaju.

Djelatna sposobnost fali i duševno bolesnim sad u većoj sad u manjoj mjeri prema naravi i snazi njihove duševne bolesti.

Tim faktičnim prilikama računa naravski i građanski zakon, koji u svojim ustanovama nastoji, da takove nedostatke pojedina upotpuni, koliko je moguće, posebnim ustanovama, to jest, očinskom vlašću dotično štitništvom ili skrbništvom.

Na taj si način, tako rekuć, zakon uzajmljuje kod zrelih osoba potrebitu djelatnu sposobnost za duševno i tjelesno nerazvijene ili bolesne osobe, e da uzmognu i one, u koliko to ide, biti u što većoj mjeri dionicima blagodati građanskih prava, poričuć im inače do potrebite mjere pravnu sposobnost.

Netom pomenute su ustanove neophodno nužne već s razloga, što naša država, nepoznajuć ropstva, priznaje načelno svakoj osobi pravnu sposobnost t. j. sposobnost, da bude subjektom dotično nosiocem prava.

Nu kako se pravo temelji na općim načelima pravednosti i jednakosti prema svima, podupirući društveni život, te kako je

nadalje pravo tek ljudski proizvod, prema čemu niti ne može da bude idealno potpunoma usavršeno i odgovarajuće u dotičnoj pravednoj mjeri za svaki faktični slučaj, ima građanski zakon samo općenite ustanove, tičuće se dobe i zdravlja, koje ustanove prema potrebi ograničuju djelatnu sposobnost pojedinaca, oduzimajući mu i pravnu sposobnost ondje, gdje u zakonitog zastupnika uzajmljena djelatna sposobnost ne može više da odgovara pravoj svrsi.

Prelazeć nakon tih pretpostavaka na upitne ustanove zakona a s njima i na samu stvar, držim — zbog reda i boljeg pregleda — shodnim, podijeliti čitavo gradivo u dvije glavne grupe:

I. Važnost dobe.

II. Važnost zdravlja.

Prvu djelim opet u pet poglavlja, naime :

- 1.) Djeca.
- 2.) Nedorasli.
- 3.) Maloljetni.
- 4.) Punoljetni.
- 5.) Ostale ustanove o dobi.

Drugu pak dijelim u dva djela prema tome, radi li se o zdravlju duševnom ili pak tjelesnom.

I. Dio.

Važnost dobe.

1.) Djeca.

Djeca, naime osobe do navršene 7. godine ne mogu sklapati ugovore, jer nemaju toliko zrele volje ni razuma, da bi uvidjali posljedice svojih čina.

Oni zato ne mogu ni primati ponude a kamo li obvezati se. Oni ne mogu niti posjedovati, jer njihov »animus« ne odgovara barem u punoj mjeri onom »animus possidendi«, što ga zakon zahtjeva.

Njima dakle manjka gotovo svaka djelatna sposobnost, te moraju stoga biti zastupani od oca ili štitnika, koji za njih upravljaju njihovim imutkom te moraju u stanovitim slučajevima i oni zaiskati privolu štitniškog suda.

Prema tome dar, učinjen djetetu bez sudjelovanja zakonitog prestavnika, nije pravno valjan te ga darovatelj može djetetu svaki čas oduzeti, jer djete ne može primati ponude.

Nu ako darovanju pristupi volja oca za dijete, darovna je pogodba krijeposna, jer otac zamjenjuje djete čak i u primanju dara u posjed, što ga dalje vrši detencijom u ime djeteta.

Djete ne odgovara niti za počinjenu štetu, jer svaka šteta pretpostavlja načelno krivnju počinitelja, a krivnja volju, a pošto ona kod djeteta manjka, ima se šteta pripisati slučaju, van ako nije ko treći (n. pr. otac, majka, sluškinja) po zakonu dužan na pažnju djeteta, te uslijed propuštenja te pažnje skrivio štetu faktično počinjenu od djeteta.

Ustanova § 1310 gr. z. izgleda, kao da dopušta i kod djeteta neku djelatnu sposobnost, t. j. mogućnost, da svojim vlastitim djelovanjem prouzroči pravnih posljedica, u tom slučaju obvezu na naknadu štete.

Ali tome nije tako, jer pomenuti § diktiran je od načela pravednosti. Već prve riječi tog §-a: »Ako oštećenik ne uzmogne tim načinom (§-a 1308 i 1309 gr. z.) zadobiti naknade«, sankcio-, nira subsidiarnu dužnost oštete u djeteta te određuje, da i oštećilac sa svim tim, što on običajno nije pri svojoj pameti dakle i dijete, ima naknaditi štetu jedino onda, ako oštećenik ne može tražiti oštetu od drugih osoba radi njihovog zanemarenja (§ 1309 gr. z.) ili danog povoda.

Prema tome, ako više djece u društvu sa nedoraslima počini kakovu štetu, primjenit će se §-a 1301 i 1302 samo na nedorasle a djeca neće odgovarati za štetu, jer manjka pretpostavka §-a 1310 gr. z.: »ako oštećenik ne uzmogne tim načinom zadobiti naknade.«

Iz toga se izvadja, da je § 1310 gr. z. izvanredna iznimna ustanova za sebe, diktirana jedino od načela pravednosti, kako to dokazuje drugi i treći slučaj istog §-a, gdje je krivnja, bitna pretpostavka za svaku naknadu, posve izlučena.

Ako dakle prema prvom slučaju tog §-a stanovito dijete ima toliko razuma i volje, da ga se ne može smatrati faktično sposobnim razumnog djelanja, da stanovite štete ne počini, a istu ipak prouzročuje, odgovarati će za štetu ne na osnovu opće teorije o ošteti, koja pretpostavlja krivnju, koje dijete nema, nego samo iznimno zbog načela pravednosti.

§ 1018 gr. z. sastavljen je tako, da bi mogao dati povoda uvjerenju, da i djetе može sklapati stanovitu opunovlasnu pogodbu, ako je dijete sposobno razumnog htijenja u pogledu posla, na koji je ovlašteno. Ipak uzevši u obzir činjenicu, da dijete nema svoje volje, jer ne može niti posjedovati, valja na to pitanje odgovoriti niječno.

Premda će se to u praksi rijetko kada dogoditi, dijete može da plati likvidni i dospjeli dug, a to se zaključuje uspoređivanjem §-a 1421 te §-a 865 gr. z., jer dok onaj potonji određuje, da se dijete ne može niti obvezati niti primati ponude, § 1421 kaže općenito, da osoba, koja inače nije sposobna, upravljati svojim imutkom, dakle i dijete može valjano namiriti likvidni i dospjeli dug a da njezin tutor nema prava, iskati natrag, što je plaćeno.

Nu iz toga još ne slijedi djelatna sposobnost djeteta, jer to podmirenje vrijedi ne moguće, radi toga, što bi djetе moglo valjano platiti, već s razloga, što vjerovnik, kome je tražbina dospjela i likvidna, nije dužan, da vrati, što je njegovo te što obratno manjka zastupniku djeteta svaki pravni naslov, da pita natrag, što je plaćeno.

Obratno ima prema §-u 1424 dužnik ponovno platiti zakonitom zastupniku djeteta-vjerovnika, samo onda ako se ne nalazi, što je vjerovniku samome plaćeno ili ako nije na korist vjerovnika obraćeno, jer ne bi bilo pravo, da se vjerovnik obožuje na štetu dužnika. Uza sve to mora se dakle u smislu §-a 865 gr. z. doći do zaključka, da je dijete potpunoma djelatno nesposobno.

2.) Nedorasli.

»Dies ultimus coeptus pro jam completo habetur, quotiens de commodis agitur.«

Ovaj princip prešao je i na naše pravo u ustanovi § 903 gr. z., kad god se radi o stečenju kakvog prava ili pravnih protitaka, prema čemu je dijete već u zadnjem danu svoga naturalno računanog djetinstva steklo širi krug djelatne sposobnosti, opredjeljen za nedorasle t. j. za osobe od 7. do navršene 14. godine.

Nedorasli može posjedovati i prema tome prisvojenjem (okupacijom) steći pravo vlasništva stvari, koje nijesu ničije, koje vlasnik ostavlja nehtijuć više, da ih drži — (arg. a contrario ex § 310 gr. z.).

Ako nedorasli nadje izgublenu stvar, ima pravo na nalježbu (Finderlohn) i može, pošto je bezuspješno javio nalazak, iza minuća vremena za zastarjelost steći pravo vlasništva kao svaki ini poštenu posjednik. Nu upravljati nalaskom, kao ni drugim svojim imutkom, još ne može, jer to zakon pridržaje njegovom zakonitom predstavniku i to takodjer po dovršenoj 14. godini, jer nalazak nije vlasništvo, stečeno trudom (§ 151 gr. z.). Ono potonje vrijedi i za blago, što ga je otkrićem stekao nedorasli.

Dok nedorasli ne može nikako očitovati posljednju volju (oporuku, zapis) niti sklopiti ženitbenog ugovora niti uz privolu zakonitog prestavnika (pomanjkanje djelatne sposobnosti), posve je neovisan u sklapanju ugovora na samu svoju korist. Ako mu tko daruje što, darovna pogodba valja i bez privole zakonitog zastupnika.

Ali i u slučaju da nedorasli kupi n. pr. kuću, vrijednu 10.000 K za 50.000 K, vrijedit će ugovor, ako je ta kupnja izvan svake sumnje na njegovu korist, recimo n. pr. zato, što se ista može svaki čas prodati za veću cijenu.

Po dikciji § 865 gr. z. izgleda na prvi mah, da ni takovu kupnju nedorasli ne može sklopiti, jer se veli »ako prihvaćaju kakav teret skopčan s obećanjem valjanost pogodbe zavisi **redovito** od privoljenja zastupnika itd.«

Već riječ »redovito« dopušta mogućnost valjane pogodbe uz samostalnu obvezu nedorasloga, te se s obzirom na to i na prvu stavku istog §-a, da nedorasli može prihvatiti obećanje na njegovu korist, riječ »teret« (»Last«), koja se i onako ne pokriva sa smislom obveza, ima tumačiti onamo, da nedorasli može sklapati pogodbu preuzimajuć i obveza, ako je takova pogodba na njegovu očitou i nedvojbenu korist.

Jednom riječju § 865 gr. z. sankcionira princip, da nedorasli (a tako isto, razumije se, još u većoj mjeri maloljetnik) može samostalno povećati, samo ne pogoršati svoje materialno stanje.

Nu »redovito« će nedorasli trebati privoljenja svog zakonitog zastupnika, u stanovitim slučajevima i štitničkog suda, kad sklapa pogodbu, preuzimajuć na sebe i obveza. Tada će valjanost pogodbe biti ovisna od privoljenja zakonitog prestavnika i dok ovo ne uzsljedi, druga se ugovorna stranka neće moći ustegnuti

od ugovora (*negotium claudians*), već može jedino ustati tužbom, da se odredi primjereni rok za očitovanje, ako se zakoniti predstavnik nedorasloga ne bi htjeo izjaviti, da li pristaje na pogodbu ili ne. Za slučaj pak, da je druga ugovorna stranka odmah pri sklapanju pogodbe odredila rok za očitovanje sa strane zakonitog prestavnika, valjat će ovaj rok i ako taj mine bez očitovanja, utrnjuje ponuda po analogiji § 862 gr. z.

Očitovana privola zakonitog prestavnika mora točno odgovarati utanačenom ugovoru, jer inače druga stranka nije više vezana.

Nedorasli je već odgovoran za štetu, koju je počinio (*arg. a contr. ex* § 1308 gr. z.).

Bilo je doduše i mnijenje, po kojem se riječ »dijete« u §-u 1308 ima tumačiti onamo, da se pod istim ima razumijevati osoba, koja nije navršila 10. godinu. Riješitba vrhovnog sudišta od 5. siječnja 1876 br. 8016 izrekla je naime u slučaju buknulog požara, prouzročenog od devetgodišnjeg dječaka, da ovaj ne može na osnovu §-a 1308 gr. z. odgovarati za počinjenu štetu, obrazlažući ovo stanovište time, što § 237 k. z. po djeci do 10 godina počinjene kaznene čine prepušta jedino domaćoj kazni, dakle djecu ispod 10. godine od kazneno sudbene odgovornosti upravo isključuje, da se to jedino na predmnijeni osigurati može, da djeca ispod 10 godina u opće nijesu vrsna rasudjivati, te bi se dječakova građansko-pravna obveza na naknadu štete mogla izreći jedino na osnovu §-a 1310 gr. z.

Nu to je mnijenje danas zabačeno, jer je argumentacija pomoću §-a 237 k. z. nepodesna, da ga uzdrži. —

Građanski zakon ne pravi razlike nedoraslih do navršene 10. i navršene 14. godino, pa da ju je htjeo nema dvojbe da bi se bio jasnije izrazio, dok je opet ustanova iz §-a 237 k. z. dosta paznija, radi česa se po njoj ne da lako interpretirati u pomenutom smislu § 1308 gr. z., a to tim manje, što i § 237 k. z. pretpostavlja ipak krivnju, kad ju prepušta domaćoj kazni (iz osobitih društvenih obzira).

Štoga stiče nedorasli, koga ne uzdržavaju roditelji, može slobodno razredjivati s onim, što je svojim trudom stekao, dakle i obvezati se u tom pogledu, ali ako se je nedorasli obvezao inače a ne obzirom na taj imutak, ne može ga se tužiti.

Teško je pitanje o pogodbi opunovlasnoj sa nedoraslim.

§ 1018 gr. z. ustanovljuje: I onda, ako je punovlastitelj postavio takvog punovlasnika, koji je nesposoban, da sam sebe obveže, poslovi, sklopljeni unutar granica punovlasti, obvezuju punovlastitelja.«

Uzmimo slučaj, koji se lako dogoditi može, da otac kao primalac na vjeru pošalje svoje osamgodišnje dijete sa urednom zapisnom knjigom trgovcu, davaocu na vjeru, da kupi kilogram šećera. Nedorasli ide, nabavi šećer ali prolazeći uz more kući, pade mu šećer u more.

Pita se sada, je li kupoprodajna izmedju oba ta trgovca valjana?

Buduć § 1018 gr. z. ne pravi nikake razlike izmedju maloljetnih i nedoraslih valja zaključiti jasno, samo je svakako potrebno, da je nedorasli, sposoban dotičnog razumnog htijenja, jer bi inače opunovlasna pogodba bila gotovo ništetna te ne bi mogla prouzročiti ni prema trećima pravnih posljedica.

Opunovlasna pogodba obzirom na stanoviti slučaj moguća je dakle i sa nedoraslim, koji je sposoban razumnog htijenja u pogledu posla, na kojeg je ovlašten, jer sklopljeni posao gotovo perhorescira mandatara te prouzročuje pravnih posljedica izmedju mandanta i treće osobe direktno.

3.) Malodobni.

Kad je nedorasli navršio 14. godinu, postaje njegova djelatna i pravna sposobnost veća, jer se i razum i volja njegova faktično sve više i više razvija.

Stiče pravnu sposobnost, da sklapa ženitbeni ugovor ali samo privolom oca, a za slučaj, da je pod štitničtvom ili da otac bez pravog razloga uskraćuje privolu, uz privolu suda, budući da je njegova djelatna sposobnost još uvijek manjkava.

Na samu rastavu od stola i postelje ovlašten je i sam bez privole zakonitog prestavnika, ali kod odredjenja u imovinskom pogledu izmedju bračnih drugova te uzdržavanja i opskrbljivanja djece iza rastava mora da sudjeluje i njegov zakoniti predstavnik.

Malodobni može da se usprotivi staležu, što mu ga je otac odabrao, ako ima želju na drugi, koji je prema njegovom nagnuću

i sposobnostima za njega prikladniji i primjereniji. Potužit će se u tom slučaju svom nadležnom sudu, koji će službeno o tom presuditi, gledajući na stalež, imetak te prigovore oca.

Maloljetni mogu očitovati svoju posljednju volju ali samo usmeno pred sudom ili bilježnikom, koji se ima pri tom uvjeriti po primjerenom izvidjenju, da oporučitelj očituje svoju posljednju volju slobodno i razborito. Ovo ograničenje očitovanja pred sudom ili bilježnikom traje samo do navršene 18. godine, jer zakon predmnijeva, da jedva od te godine dalje ima osoba onu zrelost razuma i volje, koja se pretpostavlja za onako važan korak, kao što je posve samostalno očitovanje posljednje volje. Ako se dakle sudac ili bilježnik ne uvjeri, da oporučitelj očituje svoju posljednju volju slobodno i razborito, ne smije primati oporuku.

Maloljetnik je do navršene 18. godine nesposoban, da bude svjedokom kod očitovanja posljednje volje, osim u slučajevima, kad se posljednja volja pravi na brodarenju ili u mjestima, gdje vlada kuga ili ine privlačive bolesti.

Malodobni nema prava, odreći se unaprijed sam prava nasljedstva (Erbverzicht), pošto ne upravlja sam svojim imanjem, zato može odbiti ili prihvatiti cum ili sine beneficio inventarii ostavinu samo onaj, koji može sam upravljati.

Maloljetniku pripada slobodno razredjivanje sa stvarima, koje su mu bile predane, da se njima služi. Za te stvari kao i za one, koje je trudom stekao, može sam stajati na sudu, jer svaka osoba ima procesualnu sposobnost u onoj mjeri, u kojoj se može samostalno obvezati. Isto vrijedi i za čisti suvišak njegovih dohodaka, koji mu je tutorstveni sud ustupio, što sud može učiniti, kad dotični malodobni navrši 20. godinu.

Može steći koje pravo po dopuštenim djelima, a da i ne upita odobrenja štitnikova, ali bez tog odobrenja nasuprot ne može ništa otudjiti a niti na sebe primiti kakovu obvezu. U kakovom se smislu ima uzeti obveza, istaknuo sam već kod nedoraslosti te prema onom i otudjivanje sa njegove strane biti će bez privole tutorstva u stanovitim slučajevima valjano, ako je uslijedilo na očit u korist maloljetnika.

Ako maloljetniku dade ko u zajam svotu novaca bez privoljenja zakonitog zastupnika malodobne ugovorne stranke,

pogodba dakako ne vrijedi te neće drugi kompaciscent na osnovu zajma moći išto iskati.

Samo ako je uzajmljena svota bila doista upotrebljena na korist malodobnika (§ 1041 gr. z.), ali ne onda, ako je malodobnik novac beskorisno profučkao, moći će drugi kompaciscent ustati tužbom iz naslova §-a 1041 gr. z. Isto tako bit će mu slobodno, da traži radi pomanjkanja naslova povratak (revindicatio) uzajmljene svote, ako jo malodobnik još ima, ili za slučaj, da uzajmljena svota već ne opstoji, moći će iskati samo onoliko, u koliko je malodobni kompaciscent doista istom svotom obogaćen za vrijeme iskanja.

Maloljetnik, koji se iza navršene 20. godine gradi punoljetnim u kojem poslu, odgovara za svaku štetu, ako druga stranka prije nego je svršen posao nije mogla saznati, da li je istina, što on govori (§ 298 gr. z.). Tom ustanovom zakon u poslovanju punoljetnika zahtjeva ne samo formalnu prijevaru, koja je inače dostatna za zahtjev odštete, nego i nemogućnost, da bi se prevareni kompaciscent, prije nego je svršen posao, mogao informirati o faktičnoj dobi malodobnoga.

Ako je maloljetnik bez dopuštenja svoga štitnika unajmio svoju radnu snagu, štitnik ne može da prekine taj ugovorni odnošaj bez važnog uzroka prije zakonitog ili ugovorenog roka. Takovu dakle pogodbu može maloljetnik uz već napomenuta ograničenja samostalno sklopiti.

Kad je maloljetnik navršio 20 godina, može ga tutorstveni sud iza saslušanja štitnika a do potrebe i najbližih rodjaka proglasiti punoljetnim, opraštajući mu još manjkajuću dobu.

Proglašenje punoljetnosti slijedi implicate oblasnim dopustom maloljetniku, da vodi koju trgovinu ili kakav obrt, te ovako stečena punoljetnost ima jednaku pravnu kriepest, kao da je doista navršio 24 godine.

Potpuna djelatna sposobnost stiče se takodjer izričitim ili tihim otpuštanjem iz občinske vlasti.

Izričito otpuštenje slijedi jedino uz privolu oca i suda i to onda, ako ima biti na korist malodobnika. Prema dvornom dekretu od 15. junija 1835. može iz očinske vlasti biti otpušten i malodobnik ispod 20 godina nu samo iz osobito vrijednih razloga

Tiho otpuštanje sastoji se u tom, da otac dozvoli svomu sinu posebnu domaću ekonomiju. Za ovo otpuštenje očinske vlasti potrebno je samo, da je malodobnik navršio 20 godina, dok je privola suda nepotrebna.

Ako se maloljetnica udaje, dolazi glede svoje osobe u vlast muža, čime prestaje očinska ili štitnička vlast, ali samo djelomično, jer njezinim imutkom upravlja dalje zakoniti predstavnik sve do 24. godine. — Za slučaj, da muž umre prije nego ona postaje punoljetnom, dolazi opet pod cijelu vlast oca ili štitnika. Stvar je suda, ako će nakon potrebitih izvida predati od štitnika mužu maloljetnica upravu njezinog imutka.

4.) Punoljetni.

Jedva navršenjem 24. godine stiže osoba potpunu djelatnu sposobnost. Ustanova u §-u 181 gr. z., prema kojoj takodjer punoljetna osoba mora imati privolu od oca, ako se želi posiniti, nije nikakovo ograničenje djelatne sposobnosti, već izvire iz obiteljskog prava, pripadajućeg ocu, komu nije svedjedno, da li njegov sin nosi ili ne uz prvo obiteljsko ime još koje drugo. Nu i to pravo oca je ograničeno, jer ako on uskraćuje, privolu bez dovoljnih uzroka, prosto je sinu, potužiti se nadležnom sudu, koji nakon preduzetih izvida može da nadomjesti očevu privolu.

Radi svoje potpune djelatne sposobnosti može punoljetni odobriti pogodbu koju je on svojedobno kao maloljetnik sklopio (bez privole zakonitog prestavnika) — (*negotium claudicans*), koji tako postaje valjanim »*ex tunc*«, ali to je moguće jedva onda, ako se zakoniti predstavnik za maloljetnosti svoga sina ili štićenika nije izjavio, jer da je pogodbu odbio, ne može biti više govora o naknadnom odobrenju pogodbe, koja ne opstoji sa strane punoljetnoga, nego o sklapanju nove pogodbe »*ex nunc*«.

Sa svim tim, što je osoba navršila 24. godinu, može se dogoditi, da ista i nadalje ostaje pod očinskom vlašću uz zahtjev oca i dozvolom suda, a to iz posebnih razloga, koji nijesu uvijek preduvjetom, da se punoljetnom uskraćuje djelatna sposobnost.

Samo treba, da dozvola suda bude proglašena prije nego li osoba navrši 24. godinu, jer je inače samo stavljanje pod oskrb-

ništvo iz zakonitih razloga moguće. Dok je produljenje očinske vlasti moguće radi velikih tjelesnih nedostataka (slijepac-gluho-nijemi), ako isto pravodobno uslijedi, nije kasnije moguće niti stavljanje pod skrbništvo protiv volja odnosnog punoljetnika.

5.) Ostale ustanove o dobi.

Građanski zakon ima i drugih ustanova o dobi, nu iste se ne tiču pravne sposobnosti, nego su odredjenja opće praktična i društvenom životu korisna.

Ove ustanove jesu :

1.) Osobe, koje nijesu svečano položile zavjeta bezženstva i koje nemaju zakonite djece, mogu adoptirati (uzeti pod svoju) inu djecu. Poočim ili pomajka moraju imati navršenih 50 godina, a posinak ili pokćerka moraju biti od njih mlađji za barem 18 godina, jer bez te razlike u dobi ne bi bio moguć onaj vez, za kojim ide institucija posinljenja, naime vez sličan onome izmedju roditelja i djece.

2.) Ko je navršio 60 godina, nije dužan, da preuzme štitništvo ili oskrbništvo, jer zakon predmjeva kod starijih osoba manju djelatnu sposobnost, a želi ih s druge strane poštediti radi starosti.

3.) Ako otac nije prije smrti imenovao štitnika svojoj malodobnoj djeci a malodobni imaju više rodjaka jednako blizu, štitništvo će se povjeriti najstarijemu od njih, jer se predmjeva ovoga kao zrelijega i iskusnijega.

4.) Praktična ustanova, koja u većini slučajeva odgovara faktičnom stanju, jest i presumpcija, da je kroz 10 godina odsutna osoba mrtva, ako je od dana njezinog rođenja prošlo 80 godina. Dakako da je to samo pretpostavka, na temelju koje se može pitati posebice uredjenim postupkom proglašenje smrti, jer samo dotični sudbeni zaključak daje rečenoj presumpciji odnosne pravne posljedice.

(Nastavit će se.)

